N°. 2464

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is ƒ 5.00; voor de buitensteden ƒ 6.00; *franko* door het geheele Rijk.
Brieven, Gelden, enz. FRANKO te adresseeren aan het Bureau dezer COURANT.

DINGSDAG 5 JUNIJ.

Advertentiën van *Zes* regels en daar beneden worden tegen ƒ 1.00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentiën wordt bovendien 35 cents segelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 4 Junij.

In de zitting van Zaturdag heeft de beraadslaging over het voorstel van wet tot afschaffing van den accijns op het gemaal, in de Tweede Kamer, een aanvang genomen. De minister van Finantiën heeft aanstonds het woord gevraagd om opheldering te geven omtrent eenige aanmerkingen, in 't eind-verslag opgenomen. Er komen daarin vier punten voor, waarbij der Regering ten laste wordt gelegd, dat zij in hare finantiëele berekeningen is afgeweken van vroeger geleverde: 1°. dat de opbrengst van 't jaar 1854 hooger wordt opgegeven dan zulks in Februarij geschiedde. De minister toont aan dat zulks natuurlijk is, dewijl bij de opgaaf van Februarij, die in Januarij was opgemaakt, niet bekend kon zijn al wat het afgeloopene jaar had opgebragt. De som is thans hooger, omdat sinds de eerste opgaaf daarbij is gevoegd wat der Regering eerst later is bekend geworden, waaronder b. v. de inkomsten der domeinen met eene verhooging van 3 ton voorkomen. 2°. Wat de inkomsten van 1854 aangaat; het is gebleken, als men die vergelijkt met de raming van 1856, dat het jaar 1854 veel meer heeft opgebragt, dan men konde berekenen. 3°. Als de Regering voor de begrooting van 1856 op drie ton meer rekent aan rentebesparing, dan is dit te verklaren uit de voordragt van wet tot amortizatie van schuld, thans ingediend, waarbij wordt voorgesteld om 16½ millioen te besteden aan aankoop van rentegevende schuld. 4°. De grootere bijdrage uit de koloniale kas van 1½ millioen tot herstel van het zeewezen, brengt de koloniale baten op de som van 16 millioen. Ten betooge daarvan voert de minister aan, dat de 1½ millioen maar tijdelijk noodig zijn en geene duurzame uitgaaf daarstellen. En om aan te toonen dat men daarop gerustelijk kan rekenen, deelt hij mede, dat van 1850 tot 1854 uit de koloniale geldmiddelen zijn aangewend tot verbetering van het indiesch muntwezen 21 millioen, en dat er daarenboven nog 9 millioen in de schatkist gevloeid zijn boven en behalve de gewone bijdragen van 14½ millioen. En er blijft nu nog 4 millioen overig ter bestrijding van verschillende uitgaven.

De minister verklaart dat de Regering zich het regt voorbehoudt om de inkomende regten op de granen te herstellen. Hij meent dat zulks niet strijdt met het beginsel dezer wet; hetgeen wij gaaf erkennen; want het eene is belastig, het andere is veeleer eene bescherming aan den landbouw verleend. Een bescherming die de landbouw op dit oogenblik niet behoeft.

Ten slotte toont de minister aan hoe het der Regering met deze voordragt ernst is. Wij hebben daaraan nooit getwijfeld. Wij zijn steeds verzekerd geweest, dat de Regering wilde tot stand brengen wat zij voorstelde. En ons verwondert het alzoo niet, den minister van Finantiën namens de Regering te hooren verklaren, dat zij de finantiëele en politieke verantwoordelijkheid dezer wet, ook met het oog op het buitenland, volgaarne op zich neemt. Zoo zij gearzeld heeft haar voor te dragen, het is geweest, om haar rijpelijker te onderzoeken. Hij eindigt met den wensch dat de voordragt zonder vooringenomenheid behandeld zal worden. Met genoegen, wij ontveinzen 't niet, hebben wij kennis genomen van deze merkwaardige redevoering van den minister van Finantiën, die ons vertrouwen heeft versterkt dat de wet tot afschaffing van den accijns op het gemaal zal tot stand komen.

De heer Reede van Oudtshoorn beschouwt deze aangelegenheid, in de eerste plaats, uit een politiek oogpunt. Het is eene ongelukkige manie van alle anti-revolutionnairen, dat zij in elke quæstie, welke ook, altijd en in de eerste plaats, partijschap zien. Omdat de konstitutionneelen begonnen zijn met voorstellen van afschaffing van accijnsen voor te stellen, daarom mogt de Regering niet van meening veranderen, en daarom is haar voorstel, dat meer nog dan dat der oppozitie doortast, veroordeelenswaard. De heeren anti-revolutionnairen zweven altijd in de lucht. Zij dalen niet af uit de lucht op deze aarde, om te zien wat er omgaat. Zij weten niet dat de gewone gang van zaken meêbrengt, dat de oppozitie voorstellen doet, die, door de diskussie gerijpt, leiden tot hervormingen, die niemand beter en veiliger kan doorvoeren dan een konservatief of reaktionnair gouvernement. Ons is het daarom aangenaam geweest dat deze wet door dit ministerie is voorgedragen, omdat zij juist daardoor meer kans erlangt om te worden tot stand gebragt. De Regering had bij haar systeem moeten blijven, zegt de geachte spreker. Tegen hare overtuiging? Had zij geen acht moeten geven op de populariteit van de buiten haar gedane voorstellen? Waarom niet? Een gouvernement zetelt toch niet in de wolken; het heeft wortelen of althans moet wortelen hebben in het volk. En zoodra een populaire maatregel uitvoerbaar is, zonder schade voor de groote belangen van vorst en vaderland, is het pligt voor de Regering, dien in werking te brengen. Zoodra nu het gouvernement zich had overtuigd, dat de afschaffing van den accijns op het gemaal, zoowel uit het finantiëel als uit het politiek oogpunt, was te regtvaardigen, moest het daartoe overgaan wilde het niet te kort blijven aan de gewigtigste belangen, die haar zijn toevertrouwd. Der Regering er een verwijt van te maken, dat zij het systeem, dat zij vroeger toegedaan was, verlaten heeft, is eene anti revolutionnaire kleingeestigheid, die voor een gedeelte wel daaraan is te danken, dat het ministerie niet heeft toegegeven aan anti-revolutionnaire eischen. De *persifflages* van den *Nederlander* zijn te heftig en te menigvuldig, dan dat men bij de anti revolutionnairen niet moet denken aan wrevel, het gevolg van teleurgestelde verwachtingen. Wij zullen niet treden in de finantiëele beschouwingen van den heer Reede. Zij zijn het *fort* niet van de »*vrienden*", die meer geoefend zijn in politico-religieuse algemeene beschouwingen. Wij volstaan met op te merken, dat sommige zijner bedenkingen omtrent het equivalent eenige waarde hebben, en dat eene verhoogde belasting op het gedistilleerd en eene nieuwe belasting op koffij, thee en tabak in te voeren niet geheel verwerpelijk zijn.

De heer van Lennep, het spreekt van zelfs, het behoort tot de door hem ingenomene zeer zonderlinge stelling, moet en zal alles verwerpen wat, op welke wijze dan ook, eenigermate van de oppozitie is uitgegaan. Hij zou in staat zijn tegen zich-zelven te stemmen, als hij mogt ontdekken, dat hem een woord ontviel, 'twelk ooit vóór hem door een der konstutionneelen was gebezigd. Wij hebben achting voor den letterkundigen arbeid van den spreker; maar vinden juist daarin eene reden om zijne finantiëele beschouwingen niet al te ernstig op te nemen. En hij die meent dat de wetsvoordragt illuziën baart, zoowel omtrent de werking daarvan op het brood, als omtrent de gevolgen voor onze schatkist, geeft ons al den schijn, dat hij zich-zelven met illuziën paait. Het blijkt uit zijne argumentatie. Hij is van meening 1°. dat wij niet bij magte zijn, om tot zoo groote afschaffing van accijnsen over te gaan. En waarom niet? Omdat de Regering het vroeger onmogelijk achtte. Intusschen, dat de Regering vroeger anders dacht, dan zij 't thans doet, bewijst niet, dat wij geene zoo groote afschaffing van accijnsen kunnen doen. Het bewijst slechts dat de Regering thans anders handelt, dan zij vroeger meende te kunnen doen. Maar daaruit putten wij de overtuiging dat hare voorstellen niet gewaagd zijn. Hare geblekene zucht om de accijnsen te willen behouden geeft ons de gerustheid, dat zij thans niet verder gaat dan zij, in 't belang der schatkist, behoort te gaan. 2°. meent hij dat niet de accijns van het gemaal de voorkeur verdient, als de accijns afgeschaft moet worden. Hij zou de voorkeur geven aan de direkte belastingen. En hij is overtuigd dat niet de meerderheid, maar de minderheid in het land de afschaffing van den accijns op het gemaal verlangt. Als dat geene illuzie is, die de spreker zich maakt, dan kennen wij er geen. 3°. bespreekt hij het *equivalent.* En ongetwijfeld zit daar het bezwaar van de quæstie. Hij vreest, dat de vermeerderde opcenten de belastingen, waarop zij zullen drukken van zwaar topzwaar zullen maken. Hij wijst te dien einde op het personeel en de patenten. Ten 4e eindelijk onderzoekt hij de gevolgen, die naar zijne overtuiging de wet moet na zich slepen. Daarbij, gelijk bij al het voorgaande, heeft de dichterlijke verbeelding op het oordeel des sprekers zijn invloed gehad. Hij voorziet uit een ongelukkig jaar in het Oosten onzen volslagen rampspoed, die wel zou kunnen eindigen met een bankroet. 't Is gelukkig dat de zaken in de wereld niet gaan zoo als een verschrikte dichterlijke verbeelding zich die voorspiegelt. Er zou dan wel nooit aan eene hervorming te denken vallen, en zeer zeker zouden nooit spoorweg en stoomboot in ons land zijn toegelaten, om het schadelijk gevolg, 'twelk de spreker hun toedicht, dat zij gehechtheid aan den vadergrond verminderen: een paradox, dat op zijne lippen volkomen op zijne plaats is en een zeer goed slot maakt aan zijne geheele redeneering.

De heer Schimmelpenninck van der Oye heeft geen bezwaar tegen de wet, uit het oogpunt der politieke omstandigheden. Hij wijst op de jaren 1830 en 1848, wanneer, meer nog dan nu, een algemeene oorlog te vreezen was, zonder dat hij gekomen is. Wij durven daarop evenwel niet zoo volkomen als de spreker vertrouwen. Wij blijven altijd vreezen dat de oorlog niet in het Oosten zal beslist worden, maar dat hij naar het Westen zal overslaan. Wij zijn 't evenwel eens met den spreker, dat de quæstie voor als nog onzeker is, en dat goede zaken niet daarom moeten worden uitgesteld. De heer Schimmelpenninck neemt de Regering in bescherming tegen de aanvallen van den heer Reede. Hij vraagt er niet naar, of de Regering zich-zelve in alles gelijk is gebleven, maar hij beziet het stelsel in 't algemeen. Hij beschouwt te dien einde wat het vorig, en wat dit ministerie, in zake van de vermindering der belastingen, heeft gedaan; en komt tot het besluit dat de Regering met vrije overtuiging heeft gehandeld; en gesteld ook dat de Regering door eenigen zedelijken aandrang ware geleid, ook dan nog meent de spreker, en hierin is het regt volkomen aan zijne zijde, dat zij uit een politiek oogpunt zeer verstandig heeft gehandeld, gelijk ieder staatsman in hare plaats zou hebben gedaan, met zich aan het hoofd dezer beweging te plaatsen, om haar in 't belang van het land te beheerschen. Wij hebben alleen dit tegen de argumentatie van den spreker, dat hij te ver gaat. Er is, noch was gevaar dat een ministerie aan het roer zou komen, 'twelk *alle accijnsen* zou willen afschaffen. Er kunnen er zijn, die zulks in theorie wenschelijk achten; er is niemand, die de mogelijkheid bepleit, dat het bij ons in praktijk te brengen is, in den toestand waarin wij verkeeren. Spreker beoordeelt onzen finantiëelen toestand, en vreest geene gevaren hoegenaamd, als de wet tot stand komt, zoomin voor de Oost-Indische finantiën, als voor die van het moederland. Na eene korte uitweiding over het misbruik, dat steeds meer en meer van het gedistilleerd gemaakt wordt en de maatregelen, die daartegen zouden zijn te nemen, somt hij eenige voordeelen op, die uit de afschaffing van den accijns op het gemaal kunnen voortvloeijen, en die hem voor het opheffen van den accijns zullen doen stemmen.

De heer Hoffman treedt in verscheidene retrospektieve beschouwingen, om aan te toonen hoe deze Regering thans anders spreekt en handelt, dan zij zulks vroeger deed. Zijn vertrouwen is daardoor geschokt. Hij meent dat de geheele maatregel teleurstelling zal geven en voor 2/3 der bevolking geenerlei ontheffing zal te weeg brengen. Insgelijks is hij van oordeel dat men eerst zal afschaffen en daarna onderzoeken, hoe men het ontbrekende genoegzaam zal aanvullen. Hij meent dat de wet rust op zulke roekelooze ondoordachte plannen, dat hij er zich niet mede kan vereenigen.

De heer Hoffman behoort tot de lieden, die donker opzien tegen alle hervorming en uitgaan van het beginsel dat het hek eeuwig aan den ouden paal moet blijven hangen. Wat hij van het gemaal vreest zou hij van elke finantiëele hervorming verwachten.

Van daag worden de beraadslagingen in 't generaal voortgezet.

Vervolg van het Verslag van het onderzoek in de afdeelingen der Kamer nopens het wetsontwerp tot regeling van het Lager en Middelbaar Onderwijs;

III. Het gemis van eenig voorschrift tot *verzekering van een behoorlijk bestaan aan den onderwijzer der openbare lagere school.* De pligt der overheid, om voor het overal geven van voldoend openbaar lager onderwijs te zorgen, brengt ook de zorg mede, dat de [illegible] onderwijzer overal een genoegzaam inkomen [illegible]. Het een staat in onmiddellijk verband tot het andere. Nog

meer dan vroeger moet op deze gewigtige aangelegenheid gelet worden, omdat de openbare onderwijzers der bijzondere scholen zullen te worstelen hebben, en zich in menig geval niet zullen kunnen staande houden, als hun niet een voldoend vast inkomen verzekerd is.

Te meer moest het stilzwijgen der wet te dezen aanzien bevreemding wekken, omdat het jongste regeringsverslag omtrent den staat der scholen overvloeit van klagten over het uiterst bekrompen inkomen van vele openbare lagere onderwijzers in de onderscheidene provinciën. In dat stuk wordt met zoovele woorden gezegd, dat dit inkomen op zeer vele plaatsen, vooral ten platten lande, niet meer bedraagt dan de verdienste van eenen geringen dagblooner; dat hier de onderwijzers niet genoegzaam in hunne behoeften kunnen voorzien, elders niet beveiligd zijn voor broodsgebrek; dat zij meer dan vroeger door levenszorgen worden gedrukt, ook ten gevolge der intrekking van vaste geldelijke toelagen door plaatselijke besturen; en dat de oorzaak van het gemis aan deugdelijk onderwijs op sommige plaatsen te zoeken is in de al te sobere bezoldiging der onderwijzers. (Zie het bedoelde verslag over 1853—1854, bladz. 43 en 47.) Zulk een treurige staat van zaken zal dan toch wel eene afdoende voorziening eischen.

Over de vraag, van welken aard die voorziening wezen moest, heerschte verschil van gevoelen. Er waren verscheidene leden die aan alle openbare onderwijzers eene voldoende rijks-jaarwedde wilde hebben toegelegd. De meesten deinsten echter voor dit denkbeeld terug, en wilden in den regel den pligt tot verzekering van een behoorlijk inkomen aan den openbaren onderwijzer op de gemeente laten rusten. Maar ook indien dit gevoelen aangenomen wierd, moesten de gemeenten in dit opzigt niet naar eigene inzigten kunnen handelen: de onderwijzers moesten gewaarborgd worden tegen de gevolgen van karigheid en gemis aan belangstelling bij gemeenteraden. Daarom zou het vaststellen bij de wet van een minimum van vast inkomen voor de openbare onderwijzers, op welke wijze dan ook voor de verzekering of aanvulling voor dit bedrag zorg gedragen wierd, in het oog der meerderheid het meest in aanmerking komen. Maar zulk eene allergewigtigste bepaling kon niet in een reglement worden geschreven. Al ware het mogelijk, zou het ten eenen male onraadzaam zijn, eene zaak van dezen afhankelijk te maken van de afwisselende inzigten van opvolgende ministers van binnenlandsche zaken.

Sommige leden wezen ter gelegenheid der behandeling van dit punt op de wenschelijkheid van het nemen van voorzorgen bij de wet, opdat de openbare onderwijzer niet door het tevens waarnemen eener andere bediening, of het uitoefenen van een ander beroep of bedrijf, afgetrokken kon worden van de vervulling zijner hoofdpligten, die zoo zeer den geheelen mensch vorderen. Was, ook bij het vaststellen van een minimum van vast inkomen als onderwijzer, een volstrekt verbod nog niet mogelijk, de wetgever zou toch kunnen bepalen, dat de openbare onderwijzer voor het bekleeden eener andere bediening of het uitoefenen van eenig ander bedrijf de toestemming van Gedeputeerde Staten behoeft.

IV. Het ontbreken van elk voorschrift, geschikt tot *beveiliging van den openbaren onderwijzer tegen gebrek in zijnen ouden dag.* Ook dit punt mag, zoo men iets wezenlijks tot aanmoediging en opbeuring van den onderwijzersstand doen wil, door den wetgever niet geheel ter zijde worden gesteld. Het welbegrepen belang van het onderwijs brengt mede dat de onderwijzer, die met trouw en ijver zijne pligten vervult, niet bij het klimmen zijner jaren door de angstige zorg bekneld worde van eerlang, als zijne krachten hem ontzinken, aan armoede te zijn blootgesteld. Eenig vooruitzigt op verzorging in den ouden dag moet voor hem bestaan, al ware het slechts om te voorkomen, dat verdienstelijke maar afgeleefde onderwijzers uit mededoogen ook dan in dienst worden gehouden, als zij niet meer in staat zijn hunne taak naar eisch te vervullen.

Onder de leden, die aan alle openbare onderwijzers eene rijks-jaarwedde wilden hebben toegelegd, waren er, die voor hen, ook het uitzigt op pensioen uit 's rijks kas geopend wenschten te zien. De meesten schroomde echter zulk een nieuwen last aan de schatkist op te leggen. Zij verlangden daarom, dat in de wet de gemeenten verpligt wierden gesteld, om in daarbij te omschrijven gevallen aan den onderwijer, die een eervol ontslag erlangt, een behoorlijk pensioen te verleenen. Wierd ook dit te bezwarend geoordeeld en vond het denkbeeld ingang, dat aan de gemeenten geene hoogere verpligting kan worden opgelegd dan de zorg voor het verzekeren van een behoorlijk bestaan aan de dienst doende onderwijzers, toch zou de wet over dit punt het stilzwijgen niet behoeven te bewaren. Op het elders, zoo als in België, gegeven voorbeeld zou de wetgever het tot stand brengen van onderlinge waarborg-fondsen of pensioenkassen voor onderwijzers kunnen aanmoedigen. Vereeniging van een zeker aantal gemeenten tot het vormen van zoodanige kas, oprigting misschien van provinciale pensioenfondsen zou in aanmerking komen. Bij het verbeteren der inkomsten van de dienstdoende onderwijzers zou het hun eeniger mate gemakkelijker vallen daarvoor regelmatig bijdragen te leveren. Maar toch behoefde het bedrag van de te verstrekken toelagen niet uitsluitend op het cijfer dier bijdragen te steunen: de kassen of fondsen zouden van de zijde der gemeenten of der provincie kunnen worden aangevuld. Het was van belang daarbij in 't oog te houden, dat kassen van dien aard, die naar eenen te beperken maatstaf berekend zijn of te weinig deelgenooten tellen, spoedig schipbreuk lijden.

V. Ook *het beginsel der schoolpligtigheid* behoorde, naar het oordeel van eenige leden, in de wet opgenomen te zijn, waardoor zij verstaan, dat straf bedreigd worde tegen de ouders of voogden, die nalatig zijn in het vervullen van den pligt om hunne eigene de aan hunne zorg toevertrouwde kinderen, zoolang dezen in de schooljaren vallen, regelmatig onderwijs te doen genieten. Deze leden waren door hetgeen omtrent dit punt op bladz. 10 en 11 der memorie van toelichting voorkomt, geenszins overtuigd, dat onze staatsvorm zulk een dwang niet gedoogt. Algemeene verspreiding van lager onderwijs, zeiden zij, is te gelijk een maatschappelijk en een staatsbelang. De Staat is het aan zijn eigen welzijn, aan zijn eigen behoud verpligt, zorg te dragen, dat het aankomend geslacht niet in onwetendheid opwasse. Hij moet de kinderen beschermen tegen de nalatigheid, het vooroordeel of de winzucht der ouders, die maar al te dikwijls hunne kinderen niet ter school zenden, omdat zij aan dezen den een of anderen weinig beteekenden en karig beloon den arbeid op het veld, in fabrieken of van huisselijken aard willen doen verrigten. De ouders, welke op die wijze handelen, komen te kort aan hunne verpligting niet slechts jegens hunne kinderen, maar ook jegens den Staat, en het is dus onjuist te beweren, dat door het aannemen van het bedoelde beginsel eene louter zedelijke verpligting tot een regtspligt wordt gemaakt.

Deze leden beriepen er zich verder op, dat de schoolpligtigheid in de schoolwetgeving van een aantal Staten van zeer onderscheiden regeringsvorm is opgenomen. Men kent die in het monarchale Oostenrijk zoowel als in de demokratische republiek der Vereenigde Staten. Bevoegde beoordeelaars, zoo als Cousin, hebben daaraan vooral toegeschreven, dat Pruissen en andere konstitutionnele Duitsche staten eene onbetwistbare meerderheid op het gebied van het lager onderwijs bezitten. Wierd, zoo als velgens deze leden het geval behoorde te zijn, tegelijk met het beginsel der schoolpligtigheid, dat van kosteloos onderwijs voor allen op de openbare lagere school aangenomen, eene groote weldaad zon aan een aanmerkelijk deel bevolking worden bewezen. Het wegblijven der kinderen van de school is toch geenszins altijd het gevolg van onwit of onverschilligheid bij de ouders. Ook onvermogen onder den stand, die het naast aan dien der bedeelden grenst, oefent daarop maar al te zeer invloed uit. De Regering heeft dit zelve in het jongste verslag omtrent den staat der scholen erkend.

Tegen de bedenking, dat door het invoeren der schoolpligtigheid de persoonlijke vrijheid werd aangerand, voerden deze leden aan, dat zoo de Grondwet het dragen der wapenen tot handhaving der onafhankelijkheid van den Staat en tot beveiliging van zijn grondgebied aan alle ingezetenen als een hunner eerste pligten heeft kunnen opleggen, evenzeer de pligt om zijne kinderen behoorlijk te doen onderwijzen, aan ieder staatsburger kan worden voorgeschreven. Het welzijn van den Staat eischt evenzeer, dat de volstrekt noodzakelijke kundigheden in geen enkel ingezeten ontbreken, als dat het grondgebied behoorlijk verdedigd worde. *Cousin* noemt in zijn *Rapport sur l'état de l'instruction publique dans quelques pays de l'Allemagne et particulièrement en Prusse*, de dienstpligtigheid en de schoolpligtigheid »*les deux bases de la vraie civilisation.*"

Ook het bezwaar, dat door het invoeren van schoolpligtigheid gewetensdwang zou worden gepleegd jegens zoodanige ouders, die hunne kinderen niet naar de openbare lagere school zenden, omdat het daar gegeven onderwijs niet strookt met hunne godsdienstige begrippen, kon, volgens deze leden, niet gelden. Het was toch geene verpligting tot het bezoek der openbare school die zij wilden opleggen: dit zou strijdig zijn met het beginsel der vrijheid van onderwijs. Zij wilden alleen, dat de ouders gedwongen wierden, hunne kinderen behoorlijk te doen onderwijzen, hetzij op de openbare school, hetzij op eene bijzondere school, hetzij door huisonderwijzers.

De groote meerderheid vereenigde zich niet met deze beschouwingen en achtte het dus geene leemte in de wet, dat zij over de schoolpligtigheid het stilzwijgen bewaart. De ouders, die aan hunne kinderen geen behoorlijk onderwijs doen geven, laden daardoor eene zware verantwoordelijkheid jegens dezen op hun hoofd; maar de Staat mag hun te dien aanzien geen dwang aandoen, allerminst onder de werking eener Grondwet, die het beginsel der vrijheid van onderwijs verkondigt. De schoolpligtigheid laat zich alleen dáár invoeren, waar alle onderwijs van staatswege gegeven wordt; zij is met het bestaan van bijzondere scholen en het toelaten van huisselijk onderwijs niet vereenigbaar. De invoering der schoolpligtigheid brengt reeds bezwaren mede, waar geene andere dan openbare scholen bestaan. Zij plaatst den onderwijzer in eene onaangename betrekking tegenover de ingezetenen, wier aanklager hij worden moet, zoodra hij een enkel kind in zijne school mist. Maar die bezwaren zouden onoverkomelijk worden, als het onderzoek omtrent den regelmatigen schoolgang van ieder kind zich ook tot de bijzondere scholen moest uitstrekken. Tot allerlei hatelijke en kwellende maatregelen zou men in dat geval zijne toevlugt moeten nemen.

Hier komt bij, dat, naar het oordeel dezer leden, de schoolpligtigheid, waar zij bestaat, niet zulke bevredigende uitkomsten oplevert als men onderstelt. Het geldt hier een beginsel, dat uit zijnen aard moeijelijk te handhaven is. Voor eenige jaren waren te Berlijn naauwelijks twee derden der schoolpligtige kinderen werkelijk op de openbare scholen aanwezig.

Er blijft niets anders over dan het bevorderen en aanmoedigen van den schoolgang door alle gepaste middelen, zonder bepaalden dwang. Hoogstens zou in aanmerking komen, dat onderstand uit de openbare armenkassen geweigerd wierd aan de ouders, die hunne kinderen niet regelmatig naar eene lagere school zenden.

VI. Het gemis van alle *gezondheidsmaatregelen op het gebied der school.* In de eerste plaats komt hierbij de zorg in aanmerking, dat de schoollokalen de noodige ruimte voor de daarin aanwezige kinderen bezitten en ook in andere opzigten zoodanig zijn ingerigt, dat het verblijf daarin geenen schadelijken invloed op de gezondheid der schooljeugd kunne uitoefenen. Algemeen keurt men het af, dat zulk een gewigtig punt in de wet met stilzwijgen is voorbijgegaan. Goed schoolonderwijs is onmogelijk, als de leerlingen binnen eene te beperkte ruimte opeen zijn gepakt, en al ware dit niet het geval de bewaring der gezondheid, de bevordering der ligchaamsontwikkeling van het opkomend geslacht mag den wetgever niet onverschillig zijn. Vooral vorderen de bijzondere scholen uit dit oogpunt een krachtig en waakzaam toezigt. Daar deze op kosten van bijzondere personen worden opgerigt en onderhouden, is het gevaar, dat de daarvoor bestemde localen niet aan de behoefte voldoen grooter dan voor de localen der openbare scholen.

Naar het oordeel van verscheidene leden behoort de wet nog andere voorzieningen ten aanzien der gezondheidspolitie op de scholen te bevatten, zoo als om te keer te gaan, dat kinderen uit huizen, waar besmettelijke ziekten heerschen, de school bezoeken. Men wist wel, dat de gemeentewet aan de plaatselijke besturen de bevoegdheid toekent om zulke verordeningen te maken, maar keurde het toch beter, dat een algemeen voorschrift daaromtrent gegeven wierd. Preventive maatregelen verdienden in zaken van dezen aard verre de voorkeur boven repressive voorschriften.

Ook met het oog op het koninklijk besluit van 18 April 1818 (*Staatsblad* n°. 20) en op de circulaire van den minister van binnenlandsche zaken van 31 Maart 1825, n°. 48, kwam te dezer gelegenheid in de meeste afdeelingen het punt der *vaccine* ter sprake. Er heerschte daaromtrent verschil van gevoelen. Eenige leden wilden bij de wet zelve het verbod gehandhaafd hebben, dat geene kinderen op de school worden toegelaten, dan voorzien van het bewijs, dat zij òf de koepok-inenting ondergaan, òf de natuurlijke kinderziekte gehad hebben. Men voerde echter daartegen aan, dat bij een deel der ingezetenen gemoedsbezwaren tegen de koepokinenting bestaan, zoodat het bedoelde verbod moeijelijk met het grondwettig voorschrift omtrent de eerbiediging van ieders godsdienstige begrippen kon worden overeengebragt. Anderen voegden er bij dat het vooroordeel, hetwelk op dit punt heeft geheerscht en thans allengs verdwijnt, vooral ook een gevolg is geweest van den opgelegden dwang; dat men daarom de zaak aan het geweten der ouders moest overlaten en niet verder gaan dan het bepaalde bij het aangehaald koninklijk besluit van 1818, waarbij alleen het bezoek der school door kinderen uit een huis, waar de besmetting der kinderziekte heerscht, verboden wordt. Weder andere leden, erkennende dat de cirkulaire van 1825 hier en daar nadeelig op den schoolgang gewerkt had, vroegen of het niet mogelijk zou zijn de koepokinenting algemeen te maken door verordeningen, die in geenerlei regtstreeksch verband tot de school stonden.

Nog in een ander opzigt moest, naar het oordeel van sommigen, de wetgever voor de gezondheid der schoolgaande kinderen zorg dragen, namelijk door voor te schrijven, dat aan het lager onderwijs zooveel mogelijk ligchaamsoefeningen verbonden zouden zijn. Deze leden stelden er geen prijs op, dat de gymnastiek onder de leervakken van het middelbaar onderwijs was opgenomen. In plaats van eene nuttige, zou dit ligt eene bedenkelijke strekking kunnen hebben. Er bestonden reeds voorbeelden van openbare examina in de gymnastiek, die door muziek werden begeleid en maar al te veel naar eene kunstvertooning zweemden. Zoo zeer als dit af te keuren was, zoo nuttig en noodzakelijk was het zorg te dragen, dat op de lagere school de ligchaamsontwikkeling, in plaats van door langdurig zitten gestoord te worden, door gepaste oefening en beweging of spel op eene tot de school behoorende opene plaats bevorderd wierd.

VII. Het gemis van alle bepalingen omtrent de *bewaar- en herhalingsscholen.* Nagenoeg eenstemmig is men van

oordeel, dat in eene goede wet op het lager onderwijs de vermelding der bewaarscholen niet mag ontbreken. Zij zijn als den eersten trap van het volksonderwijs te beschouwen, en, indien zij goed zijn ingerigt, uitnemend geschikt om de kinderen van zeer jeugdigen leeftijd aan orde en ondergeschiktheid te gewennen, de verstandsontwikkeling bij hen te bevorderen, en hen van zeer veel verkeerdheden terug te houden. Sommige leden stelden op deze scholen zóó veel prijs, dat zij de verpligting tot oprigting daarvan aan de gemeenten, althans aan die, welker bevolking een zeker aantal zielen te boven gaat, wilden hebben opgelegd. Ook in andere landen zijn de bewaarscholen wettelijk geoordend. Hier te lande heeft daaromtrent in de laatste jaren merkbare vooruitgang plaats gehad. Zoo leest men in het reeds meermalen aangehaalde verslag omtrent den staat der scholen over 1853—1864, dat in Gelderland, waar voor eenige jaren deze inrigtingen onbekend waren, er thans 34 bestaan; dat deze eenen weldadigen invloed op den geheelen staat van het lager onderwijs schenen uit te oefenen, en dat zij door ongeveer 3000 kinderen bezocht werden. (Zie het bedoelde verslag, bladz. 55.) Eene nuttige zaak, waarin zooveel vooruitgang heerscht, moest door den wetgever regtstreeks worden bevorderd.

Andere leden schroomden evenwel het oprigten van bewaarscholen verpligtend te stellen, en zulks niet slechts uit hoofde der groote uitgaven, die daardoor aan de gemeente zouden worden opgelegd, maar ook uit hoofde der plaatselijke moeijelijkheden, die zich tegen de vestiging van zulke scholen in uitgestrekte plattelands gemeenten verzetten. Het geldt daarbij kinderen van eenen zeer jeugdigen leeftijd, die niet dan onder behoorlijk geleide meer dan eenmaal daags eenen verren weg kunnen afleggen. Men antwoordde echter, dat dit bezwaar niet onoverkomelijk was, daar de gemeente-bewaarschool in de onmiddellijke nabijheid der openbare lagere school kan worden gevestigd, in welk geval de oudere kinderen aan de jonge broeders of zusters tot geleide kunnen strekken.

Ook over de vraag, in hoeverre de onderwijzers of onderwijzeressen bij bewaarscholen evenzeer aan een examen moeten worden onderworpen als die der gewone lagere scholen, heerschte verschil van gevoelen. Oppervlakkig schijnt wel het beginsel te kunnen worden aangenomen, waarvan ook regering op bladz. 9 der memorie van toelichting spreekt, dat zoodra de bedoelde inrigtingen tot iets meer strekken dan tot het *bewaren* der kinderen, zij als inrigtingen van lager onderwijs te beschouwen zijn, doch de grens is hier moeijelijk te trekken. In allen gevalle had de wet, al ware het slechts om de aandacht der gemeente-besturen op het tot stand brengen van bewaarscholen te vestigen, te dezen aanzien het stilzwijgen niet moeten bewaren. Zij had tevens eenige daartoe betrekkelijke vraagpunten niet geheel onopgelost moeten laten, zoo als: of de onderwijzer eener bewaarschool, waar, al is het ook in zeer beperkten kring, onderwijs gegeven wordt, dezelfde akte van bekwaamheid moet bezitten als de onderwijzer der hoogste lagere school; of de zeer nuttige bepaling van art. 7 van het besluit van 27 Mei 1830 (*Staatsblad* N°. 9), volgens welke de bewaarscholen uitsluitend voor kinderen beneden de zes jaren bestemd zijn, van kracht zal blijven; en of deze scholen, ook wanneer daarin geen onderwijs gegeven wordt, aan het gewone schooltoezigt onderworpen zullen zijn.

Dezelfde reden, die voor de vermelding der bewaarscholen in de wet pleit, geldt voor de herhalingsscholen. Het is allezins wenschelijk, dat de aandacht der gemeentebesturen gevestigd worde op het openen van gelegenheid voor de jongelieden, die de openbare lagere school verlaten hebben, om het eenmaal geleerde aan te kweeken. In de meeste duitsche staten bestaat zelfs stellige verpligting tot het bezoeken van zoodanige scholen voor degenen, die na het verlaten der lagere school niet op een hoogere schoolinrigting worden geplaatst; welke verpligting eerst met het 18de of 20ste levensjaar ophoudt.

(*Wordt vervolgd.*)

Men meldt uit Arnhem, dd. 1 Junij: Over het algemeen kan men ook in deze streken het vooruitzigt op den aanstaanden oogst als gunstig voorstellen. Wel heeft de langdurige voorjaarskoude den wasdom van alles belemmerd, maar ook juist daardoor hebben de nachtvorsten niet zoo veel schade aangerigt als vorige jaren. Inzonderheid verwacht men ook eene rijke opbrengst der ooftboomen, die nu in vollen bloei staan.

Bij de verkiezing van een lid der Tweede Kamer in het hoofd-kiesdistrikt Sneek, zijn uitgebragt 1530 geldige stemmen. Er zal eene herstemming plaats hebben tusschen de heeren Mrs. S. A. Verwey en S. Wijbenga, op wie respectivelijk 583 en 482 stemmen waren vereenigd. De heer Mr. G. Groen van Prinsterer erlangde 449 stemmen.

In den gemeenteraad te Rotterdam is gisteren besloten, dat ƒ400 uit de stadskas zal worden bijgedragen voor de kosten der te geven konserten door de muziekvereeniging Caecilia van Mechelen voor de noodlijdenden der laatste overstroomingen; het overschot bij de opbrengst der konserten te voegen.

Tevens heeft die raad ƒ130,000 toegewezen voor verbouwing en uitbreiding van het krankzinnigen-gesticht hier ter stede.

Bij den Minister van Finantien is ontvangen eene som van ƒ20, door een pastoor, onder het postmerk Oirschot, tot voldoening van aan het Rijk verschuldigde gelden ingezonden.

Heden is een groot aantal stuks vee uit Nederland aangekomen voor de groote tentoonstelling van vee in het Champs de Mars. Ten aanzien van het getal staan Engeland en Zwitserland aan het hoofd der buitenlandsche inzenders, en daarna schijnen de Nederlanders te volgen.

STATEN-GENERAAL.

TWEEDE KAMER.

Zitting van Zaturdag 2 Junij.

In deze zitting zijn aangevangen de beraadslagingen over het wets-ontwerp tot afschaffing van den accijns op het gemaal. De minister van Finantien heeft die diskussie geopend door de beantwoording der aanmerkingen, voorkomende in het Eindverslag der Kommissie van Rapporteurs en bevattende het verhandelde in de afdeelingen bij het tweede onderzoek dat 't wets-ontwerp aldaar heeft ondergaan. Daarop hebben over het wets-ontwerp in het algemeen het woord gevoerd de heeren: van Reede van Oudtshoorn, van Lennep, Schimmelpenninck van der Oije en Hoffman.

De beraadslaging zal worden voortgezet op aanstaanden Maandag, des middags ten twaalf ure.

De minister van Finantien heeft aangekondigd dat in het gewijzigd wets-ontwerp eene wijziging van regeringswege was aangebragt, daarin bestaande dat aan het einde van artikel 3 zouden worden gevoegd de woorden: „een en ander zonder te kort te doen aan het bepaalde bij artikel 255 derzelfde wet." te weten die van 29 Junij 1851 (*Staatsblad* N° 85).

DELFT, 2 Junij. Heden zijn de prijzen der kaas geweest: ƒ17,00 à ƒ19,50 per 100 Ned. ℔. Er zijn ter markt verkocht 45 stapels, wegende 9953 Ned. ℔.

BLOKZIJL, 30 Mei. De botermarkt was traag en de prijs niet willig; de boter werd verkocht het pond a 84 à 86 cents, het 1/8 vat ƒ17,25, en het 1/4 vat a ƒ36.

De slappe markt wordt toegeschreven aan de lage afkomende markten en aan den tijd der scheiboter.

GORINCHEM, 1 Junij. Tengevolge van de doorbraken in de zuider-Rijndijk staan al de landerijen der naburige gemeenten Dalen en Spijk voortdurend p. m. eene Nederlandsche el onder water. Ook de polders van Vuren, Herwijnen, Heukelom en Asperen, zijn nog grootendeels geinundeerd. De vooruitzigten voor de bevolking in het laagste gedeelte van Gelderland zijn en blijven dus onbeschrijfelijk treurig, terwijl in de hooger gelegene gemeenten de landen zijn bezaaid en bepoot en men zich ook ten gevolge van achtergebleven slib met eenen voordeeligen oogst mag blijven vleijen. (*H.*)

LEEUWARDEN, 31 Mei. Heden had alhier de 12de algemeene vergadering plaats van het *Selscip foar frysce tael in scriftenkinnisse*, onder leiding van den voorzitter, den heer T. R. Dijkstra. Nadat er 14 nieuwe leden waren aangenomen, deelde de voorzitter mede, dat op de uitgeschreven prijsvraag waren ingekomen vier antwoorden, tevens de hoop te kennen gevende, in de eerstvolgende vergadering den uitslag der beoordeeling te kunnen mededeelen. Uit de verschillende verslagen bleek verder, dat, over het algemeen, de toestand des gezelschaps steeds voordeelig kon worden genoemd. Daarna hield de heer T. R. Dijkstra eene voorlezing in het Friesch, *over de werking van het gezelschap op de beoefening der Friesche taal en letterkunde*, daarbij tevens de middelen aanwijzende tot hare verdere bevordering.

ASSEN, 1 Junij. Hier is het bijzonder heugelijk berigt ontvangen, dat de konsessie voor het kanaal van Assen naar Groningen is verleend, hoewel het daartoe betrekkelijke besluit hier nog niet schijnt te zijn aangekomen. Mogten thans weldra de ontbrekende gelden gevonden zijn, waartoe alle hoop bestaat, dan mag men verwachten, dat weldra de hand aan de uitvoering zal worden geslagen van een werk, dat van het grootste belang is voor de beide provinciën.

'S HERTOGENBOSCH, 1 Junij. Zekere Houtmans te Nistelrode ontvangt thans een druk bezoek uit alle oorden van patienten die aan rheumatismus of jicht lijden en door hem, naar wij vernemen, radikaal genezen zija. Men wil de geneeskracht toegeschreven hebben aan de electriciteit. Genoemde Houtmans is eenigen tijd geleden, terwijl hij met een vriend door de heide ging, door het onweder getroffen. Zijn medgezel verloor daarbij het leven, terwijl hij een aantal wonden bekwam, welke nog niet geheeld zijn. Verscheidene personen moeten reeds de weldadige uitwerking daarvan ondervonden hebben. (*N. N. B.*)

Men leest in de Tweede Editie van het *Handelsblad*:

LONDEN, 3 Junij. Eene dépêche van Lord Raglan, gedagteekend 2 Junij, meldt, dat het bombardement van Ghenitch op de westelijke kust van de zee van Azof, bij de zeëngte van Ghenitch bij den ingang der Stinkzee en tegenover den landtong van Arabat, volkomen is gelukt.

Sir Edmund Lyons meldt van Kertch, onder dagteekening van 31 Mei, dat de Russen, door de mariniers en de matrozen der geallieerden uit Ghenitch verdreven, hunne graanmagazijnen, schepen en de provviandering voor een jaar hebben vernield. Van de Britsche zijde was slechts een man gewond. Het geheele verlies der Russen in de zee van Azof bedroeg vier oorlogs-stoomschepen, benevens 240 schepen, welke proviand naar Sebastopol vervoerden.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 3 Junij. Volgens eene opgave die naauwkeurig schijnt te zijn, bedraagt de krijgsmagt der geallieerden thans 220,000 man en die der Russen 170,000

Van het oorlogstooneel zijn geen nadere berigten ontvangen.

— De befaamde Sardinische kloosterwet is door den Koning gesanctioneerd.

— De inschrijving voor de leening van 60,000,000 francs voor de stad Parijs zal op 14 Junij geopend worden, onder de bijzondere daarbij gestelde voorwaarden.

— Men leest in de *Akhbar* van Algiers het volgende: Een onzer kolonisten, de heer Duval, heeft eene ontdekking gedaan, welke van de gewigtigste gevolgen kan zijn. Hij heeft uit eene in die streken groeijende plant de *Arum itacitum* of *immaculatum* een meel getrokken, dat 40 pCt. goedkooper te staan komt dan het meel uit granen, en dat met deze, in de verhouding van een derde, of zelfs van de helft vermengd, eene broodsoort oplevert, die van goede kwaliteit is. Men kan het ook voor de pastijbakkerij bezigen. Het uit de *Arum* getrokken meel is aan alle scheikundige proefnemingen onderworpen; het levert eene soort van zeer vloeibare siroop op van eene ligte amberkleur en van een zeer geprononceerden suikersmaak; deze siroop zoude zeer goed de suiker kunnen vervangen, wanneer deze in opgesloten vorm gebezigd moet worden.

— Dezer dagen is te Madrid eene bijeenkomst gehouden van onderscheidene leden der Cortes, die tot alle nuances behooren, onder voorzitterschap van den generaal San Miguel, ten einde te beraadslagen, of het al dan niet raadzaam zou zijn voor Spanje, om deel te nemen aan den oorlog in het Oosten. De twee voornaamste redenaars waren de heeren Gonzales, spaansche gezant te Londen, en de directeur-generaal der infanterie, Ros de Olano, die verklaard hebben, dat in den tegenwoordigen staat van agitatie, waarin zich het land bevindt, het niet raadzaam is zich van troepen te ontdoen, om die buiten 's lands te zenden. Verder hebben dezen de aanmerking wederlegd, als of aan Spanje het bezit zijner kolonien in Amerika door Engeland en Frankrijk zou gewaarborgd worden, indien het zich aan die mogendheden aansloot, daar aan deze toch reeds de handen te veel gebonden was door den Oosterschen oorlog, om Spanje te kunnen beschermen, indien zijne kolonien al mogten aangevallen worden.

Het gevoelen dier beide redenaars, dat in de vergadering de bovenhand schijnt behouden te hebben, drukt, naar men wil, de denkwijze der regering door deze aangelegenheid volkomen uit.

ENGELAND.

LONDEN, 3 Junij. In brieven uit het Engelsche legerkamp voor Sebastopol leest men o. a. het volgende: Het schijnt dat wij in de eerstvolgende maanden geen droppel water van boven te wachten hebben voor onze putten en waterloopen; de vrees voor eene schaarschheid die voor mensch en beest nog drukkender is dan schaarschheid aan voedsel, schijnt meer en meer gerond, daar de zonnestralen het hooge vlak, waarop wij gelegerd zijn, met elken dag feller blakeren. Men kan ligt nagaan hoe veel water noodig is voor een leger van 180,000 man met zijn talloozen nasleep van zoetelaars, kooplieden, trekvee, enz.; en deze behoefte wordt te grooter, naar mate de voorraad water door de hitte vermindert.

»Wij kunnen ons nu een denkbeeld vormen van eenen zomer in de Krim. Gisteren, 18 Mei, was de heetste dag dien wij nog gehad hebben, en hij heeft ons de algemeene overtuiging aangebragt dat de hitte hier volstrekt onuitstaanbaar zal zijn, indien zij van nu tot de hondsdagen nog gestadig sterker wordt. Wij kunnen ons nu eenigermate voorstellen wat een zomerveldtogt in het binnenste der Krim zijn zou, wanneer zulk een zonnegloed er twee maanden lang de waterwellen opgedroogd, de grasvlakten verschroid, den bodem vaneengespleten heeft."

— Het *Fremdenblatt* berigt uit de Krim dat het Russische leger zich van de kust verwijderd en binnen 's lands op de hoogten, waaruit de rivier Balbeck vloeit, vereenigd heeft. Volgens het genoemde blad zou dat leger niet minder dan 90,000 man sterk zijn.

— Men is algemeen van gevoelen, dat Redschid-pacha weder aan het bewind zal komen. Zijn zoon maakte zich gereed om naar zijn post te Parijs te vertrekken.

Uit de Krim waren tijdingen ontvangen van den 22sten. De generaals d'Autemarre en Brown zouden de tweede expeditie naar Kertch kommanderen; deze zal bestaan uit 6000 Franschen, 3000 Engelschen en 6000 Turken.

Omer pacha werd te Kamiesch verwacht met 25,000 man en 40 stukken geschut. Deze troepen zullen te Eupatoria vervangen worden door Egyptenaren en Tunesiers, die Sebastopol zullen verlaten.

Het observatie-leger, dat aangewezen was om de eene of andere beweging te maken, werd van levensmiddelen voorzien en was met eene buitengewone geestdrift bezield. 6000 man zouden voor Sebastopol blijven.

In Azie voltooide generaal Williams de versterking van Erzerum; hij was ook van meening aan die van Kars te beginnen. Te Tiflis werden Russische versterkingen, naar de Krim bestemd, verwacht. Te Tiflis is men beducht voor een gekombineerden aanval van het Turksche leger en de troepen van Schamyl.

Uit Griekenland verneemt men weder van rooverijen. In Thessalie heerschte veel gisting.

DUITSCHLAND.

WEENEN, 3 Junij. Het antwoord van de westersche mogendheden op de laatste oostenrijksche voorstellen, is Donderdag avond ontvangen. Men zegt, dat het afwijzend is. De heeren Buol, de Bourqueney en Westmoreland hebben gisteren een langdurig onderhoud gehad. Denkelijk zal heden de slotzitting der konferentiën plaats hebben.

— Op de beurs liep het gerucht dat met graan geladen schepen, komende van Ibraïlaw en Galatz, tegenover Fuldscha door de Russen waren aangehouden.

BERLIJN, 3 Junij. Uit de nieuwe oostenrijksche cirkulaire van 25 Mei blijkt, dat het kabinet van Weenen besloten heeft, bij verwerping van zijne laatste voorstellen, eene strikt afwachtende staatkunde te volgen.

— In de *Zeit* leest men: Het herinneringsfeest aan den marteldood van den H. Bonifacius (den 5 Junij 755 nabij Sockengen) zal ook ingevolge kerkelijk bevel in onze Evangelische Staatskerk worden gevierd. Eene bijzondere godsdienstoefening is evenwel daarvoor niet bestemd, maar de Evangelische opperkerkeraad zal den eersten of tweeden Zondag na de H. Drievuldigheid bestemmen, om den grooten apostel van Duitschland te gedenken, wien de nieuwere geschiedschrijvers niet ten onregte als den grondvester, tevens in nationaal en politiek opzigt, van Duitschland voorstellen.

STADSNIEUWS.

In de 226ste Staats-Loterij zijn in de 5e Klasse bij de 1e Trekking prijzen van *f* 1000 of daarboven te beurt gevallen aan N°. 8896 *f* 100,000, N°. 6969 *f* 5000.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 4 Junij.

GETROUWD (31 Mei): E. F. A. Roszberger met J. J. Neidlinger.

BEVALLEN (30 Mei): W. A. van Santen, geb. Faber van Riemsdijk, D. — (31 Mei): E Cosman, geb. Cosman, D. - N. Hoffman, geb. Dothée, D. — (1 Junij): E. van der Werve, geb. Keil, Z. - I. Koch, geb. Assmann, Z.

OVERLEDEN (29 Mei): M. C. J. de Boer, 13 m. — (30 Mei): M. M. Fransz, 4½ j. — (2 Junij): M. C. Mohrs, geb Beekmeijer. 35 j.

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, 4 Junij.

GRAANMARKT.

Tarwe merkelijk hooger ter verzending en aan konsumptie: 126 ℔ p. Vriessche *f* 455; 128 ℔ b. Poolsche *f* 495 aan de Zaan; 128, 130 ℔ witb. Poolsche *f* 508, 520; 128 ℔ b. dito *f* 500: 126 ℔ Anclammer *f* 455; 127 ℔ Geldersche *f* 450; 127 ℔ Vriessche *f* 450; 127 ℔ p. Groninger *f* 445.

Rogge hooger met weinig handel; 120 ℔ Deensche *f* 310; 121 ℔ o. Pruissische *f* 335; 118 ℔ Inlandsche *f* 315; 123 ℔ Pommer *f* 328.

Garst *f* 5 hooger; 113, 115 ℔ Deensche *f* 220, 222.

Haver zonder handel.

Boekweit onveranderd, 119, 120 ℔ Holst. *f* 267, 270.

Op 9 vaten Olie in Sept., Oct. en Nov. 83½ £. *Raapolie* op 6/w. *f* 53⅜; Vliegend *f* 52½; 1°. Sept. *f* 49½, ¼; Oct. en Nov. *f* 49¼. 48¾. Dec. *f* 49. *Lijnolie* op 6/w. *f* 41¼; Vliegend *f* 40; 1°. Sept. *f* 40¼, 40; Oct. *f* 40½. *Hennepolie* op 6/w. *f* 45¾; Vliegend *f* 44½.

ANTWERPEN, 2 Junij. *Ruwe Suiker* wordt hooger gehouden, hetgeen de omzet belemmerd heeft.

Koffij. Iets vaster, hoewel nog met weinig omgang.

Rijst zeer geanimeerd; onder de hand hebben belangrijke omzettingen zeilende plaats gehad.

Granen. Tarwe *f* 1¼ a 1½ hooger met veel vraag voor uitvoer naar Frankrijk. Rogge mede met veel omgang tot *f* ½ a *f* ¾ verhooging

LONDEN, 1 Junij. *Ruwe Suiker.* Ten volle prijshoudend, zeilende verkocht 1 lading Fernambuc tot 19 s. 9 d.

Koffij. Native Ceylon op 47 a 47 s. 6 d. zeer stil.

Thee onveranderd. Ord. Congo 8¾ d.

Rijst met veel omgang tot zeer vaste prijzen. Zeilende verkocht 1000 Tons Bengaalsch tot 14 s. 1½ d., 1 lading Aracan tot 13 s., alsmede in loco 20,000 balen Bengaalsch van 13 tot 15 s. voor gemeen tot goed middel.

Talk zeer variabel in prijs. Petersburger tot 50 s. 6 d. verkocht, wordt nu op 51 s. 6 d. gehouden.

Granen. Tarwe zeer vast en de beste soorten zelfs 1 s. hooger. Garst met goeden aftrek. Haver stil.

Veemarkt vrij goed gestemd. Runderen en Schapen met goeden omgang tot iets hoogere prijzen. Lammeren en Kalveren zijn vlug verkocht.

Boter matig gevraagd, hoewel iets lager. Puike Vriessche 88 a 90 s. — *Kaas* met meerder aftrek.

LIVERPOOL, 1 Junij. *Katoen.* De rijzing in de voorgaande week heeft ten volle ⅛ d. bedragen met eene omzet van 154,000 balen. De markt blijft zeer willig gestemd met neiging tot verdere vooruitgangen.

PRIJS-COURANT DER EFFEKTEN.

	pCt.	2 Junij 4½ u. gebl.	4 Junij	à	4 u. gebl.
Nederl., Werkel. Schuld à	2½	63¼	63¼	63 9/16	63½
Dito Dito	3	75¼	75⅜	75½	75¾
Dito Dito	4	92 15/16	93	93¾	93¾
O. I. Leening 1844	4				
Amortisatie	3½				
Handel-Maatschappij	4½				
Aand. Arnh. Spoorweg	4½				
Dito Hollandsche dito		90½	90		
Obligatiën	4½	100	100		
Maatschappij van Weld.	4				
Aand. Ned. Bank.					
België, Certifikaten	4½				
Dito	2½				
Dito *Rothschild*	2½		50⅝	50⅞	
Frankrijk, Obligatiën	3				
Spanje, Nieuwe 3 pCt., thans	1	18 5/16	18¼		
Nieuwe	3	38			
Binnenlandsche	3	31	30⅞	30 13/16	
Cert. Coup. Sp. Com.		4 1/16	4 1/16	4⅛	
Amortisable Schuld		4 1/16	4 1/16		
Portugal, te Londen	3	39½	39 1/16	39⅜	
Dito Uitgestelde		17⅜			
Rusl., bij *Hope en C°.*	5	102⅝	102⅝		
Dito A°. 1828—1829	5	101⅞	101⅞		
Negot. 1831 en 1833	5	83⅜			
Nieuwe Engelsche	4½		87½		
Negot. 1840	4	77⅛	77⅛		
Dito *Stieglitz*	4				
Dito Nieuwe	4				
Certifikaten te Hamburg	5				
Inschr. op 't Grootboek	6				
Dito Certifikaten	6				
Polen, Obligatiën	4	69⅛			
Aandeelen 1835					
Oostenrijk, Metalliek	5	61⅜	61⅛	61⅜	
Dito 1847	2½	31¾	31 11/16	31¾	
Dito 1851 en 1852	2½	31¾	31 11/16	31¾	
Dito Nieuwe	5	74⅛	73⅞	74	
Dito 1854	5	74⅛	73⅞	74	
Weener Bank	5				
Dito	4				
Aand. met Loting fl. 250		*f* 290			
Nieuwe dito 1854					
Pruiss. Aand. 1854	3½	209			
[illegible] Bank-Aktien Cert.					
Dito Orig.					
Napels, Cert. bij *L. en B.*	5				
Sardinië, te Londen	5				
Denemarken, dito	3				
Louisiana, te Londen	5				
Brazilië	5				
Dito 1843	5				
Mexiko, te Londen £ 100	3	20 15/16	20 15/16	20 15/16	
Dito Onbepaalde		20⅞	20 15/16	20 15/16	
Peru	4½				
Grenada, dito à £ 100	2½	16⅝	16 9/16		
Dito Uitgestelde		6⅝			
Ecuador			3	3 1/16	
Venezuela, te Londen	4		28½		
Dito Uitgestelde	1¼				
Grieken B., à £ 100	5				

Nat. Met. 65⅝, 66 1/16, 65⅝; Stieglitz 4 pCt. 81 1/16, ⅛.

Bij veel affaire blijven Hollandsche fondsen merkbaar beter, Ook Portugeesche waren hooger gekocht, terwijl al de overige soorten nagenoeg onveranderd blijven, alleen Oostenrijksche waren iets flaauwer.

Koers van het Geld: Beleening 3 pCt., Prolongatie 3 pCt. Diskonto 3 pCt.

Wisselkoers.

Parijs	2/m.	*f* 56 5/16	Livorno	2/m	*f* 39½
»	zigt	» 56 11/16	Napels	»	» 86
Bordeaux	2/m.	» 56	Petersburg	»	» 1.74
»	zigt	» 56⅜	Weenen	6 w.	» 28
Madrid	3/m.	» 243	Augsburg		» 35½
Cadix	»	» 243	Frankfort	»	» 100
Seville	»	» 241	Hamburg	2/m.	» 35⅜
Bilbao	»	» 240	»	zigt	» 35 9/16
Lissabon	»	» 41⅜	Londen	2/m.	» 11,80
Porto	»	» 41⅜	»	zig. 4485	11,87½
Genua	2/m.	» 46⅛	Rotterdam	»	⅛

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

PARIJS, 2 Junij. Fransche 4½ pc. 94.—; 3 pc. 70.80; 3 pc. Spanje —; id. 1 pc. —; 5 pc. Met. 84; Rom. Leen. 88

LONDEN, 2 Junij. Consols 91⅛ ex d., 3 pc. Spanje buitenl 38; 1 pc. dito 18⅜; Coupé-Bewijzen 4; Passive 3⅝, 5 pc. Rusl. 99½; 4½ pc. dito 89; 4 pc. Holl. 93½; 2½ pc. id. 63⅝; 5 pc. Sardinië 85½ exd.; Brazilië [illegible]; 4½ pc. Peru 68; Gren. uitg. 6⅞; id. werk. 17; 3 pc. Mexico 21½; 4 pc. Portugal —; Turkije —; Ecuador —; Wissel op Amst. —.—.

WEENEN, 2 Junij. Met. 5 pc. 79⅝; id. 4½ pc. 69½; Bank-Aktien ——; Wissel op Londen 12.14; Amst. ——; Parijs 146; Goud 30⅜; Zilver 28; Nieuwe Leening —.

BERLIJN, 2 Junij. 3½ pc. Pruissische Staatschuld 84½; 4½ pc. Rusland —; 5 pc. 97½; Wissel op Londen 2/m. 6 Th. 17⅜; Parijs 78⅞; Amst. 139⅜; Weenen —; Petersburg 99½.

HAMBURG, 2 Junij. Spanje 3 pc. 29; id. 1 pc. 17; Rusl. 5 pc. 94⅜; 3 pc. Mexikanen 13⅞; 5 pc. Sardinië 81; Wissel op Amst. —.—; Londen kort —.—.

FRANKFORT, 2 Junij. 5 pc. Met. 63⅛; 1 pc. Spanje binnenl. 18; id. 3 pc. 30⅜; Wissel op Londen 3/m. 98⅜; Amsterdam 117½; Weenen 95; Parijs 93⅜.

SCHEEPSTIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN:

HELVOET, 2 Junij. Marmelstein, Schoonderloo, Banjoewangie.

UITGEZEILD:

TEXEL, 2 Junij Bieshorst, Anjer, Batavia. - De Visser, Christina Agatha, id. — 3 Junij. Poelman, Amicitia, Triëst. - Smit, Garonne, Marseille.

HELVOET, 2 Junij. Kleijnenberg, Anna, Batavia. - Oudshoorn de Groot Stiffry, Wilhelmina Catharina, id. - Kreije, Hollandsch Trouw, id. - Van Hoogenstraten, Jonge Kerst, id. — 3 Junij. Hodge, Earl of Derby, Montevideo. - Köhler, August Emma, New-York.

RIVIER-VAART.

AMSTERDAM, 4 Junij in lading naar:

Keulen & Coblentz	J. Dormohle, Patientia.
„	E. Haasters, Colln N°. 15.
Ludwigh. & Manh.	N. Schneekenberger, de Rijn.
Dusseldorp & Neus	F. W. Meeuwsen, Niederrein N°. 6.
Duisburg	C. Scholten, Hoffnung.
Weesel	F. Beijer, Wilhelmina.
Mainz	F. Leijdekker, Mainz N°. 2.

Rijnhoogte ARNHEM 3 Junij 1 el 95 duim.
KEULEN 3 „ 9 vt. 10 „

Advertentiën.

(1009) Bevallen van eene *DOCHTER*, J. J. HEIJINK-MULDER.

AMSTERDAM, 4 Junij 1855.

Ons geliefd jongste Zoontje ANDREAS ANTONIUS MARIA, circa 7 maanden oud, werd ons heden door den dood ontrukt.

AMSTERDAM, 31 Mei 1855. (1008)

J. J. ELSENBURG Az.
E. H. G. ELSENBURG, geb. Loors.

Men verlangt tegen Augustus of eerder, eene bekwame **TWEEDE MEID**, van de R. K. Godsdienst, goed kunnende naaijen en stoppen. Vooral voorzien van getuigschriften van goed gedrag en humeur. Adres *franco* onder Lr. R. bij den Boekhandelaar C. L. VAN LANGENHUYSEN, Singel, hoek Beulingstraat. (1006)

Men vraagt in een der Noord-Hollandsche steden, buiten Amsterdam, een vlug fatsoenlijk **R. C. JONGELING**, ter opleiding in eene **Tabaks-Affaire**, met of buiten inwoning, onder bepaling van drie leerjaren, zal geen leergeld gevorderd worden. Adres bureau van dit blad onder Lett. Q. Brieven *franco*. (1010)

LIJDERS

die aan de zoo treurige als hoogst onaangename kwaal lijdende zijn, bestaande in het **ongevoelig afloopen van het water**, kunnen hier van geheel geholpen worden. Tot nadere inlichting kan men zich met *franco* brief aanmelden, onder Lett. P. aan het Bureau dezer Courant. (1007)

Bij C. L. VAN LANGENHUYSEN zijn de volgende Boeken verkrijgbaar:

J. J. VAN DER HORST. **Nederlandsche Verhalen**, vercierd met 4 koper-etsen van J. van Dijck. *f* 0.80

J. A. ALBERDINGK THIJM. **Mejufvrouw Leclerc.** Iets uit de jongste »oude tijd", met een plaatje van Dujardin . . . *f* 0.60

— — **Geertruida van Oosten.** Geschiedenis van een Delftsch Begijntjen, uit de XIVe eeuw, met twee platen van Ed. Dujardin . *f* 0.50

— — **Magdalena van Vaernewyck.** Eene ware geschiedenis, beschreven door PAULUS FOREESTIER BUIKSLOOTER, met een plaatje van Ed. Dujardin. . . . *f* 0.60

Ook nog onderscheidene werken in geïllustreerde banden.

Het geluk van rijk te zijn, met 4 platen. Prijs . . . *f* 0.90

HENRY PERCY, graaf van Northumberland. Eene Geschiedenis der 16e Eeuw, door de vorstin van Craon, 2 deelen . . . *f* 1.50

THOMAS MOORES, door dezelfde schrijfster, 2 deelen . . . *f* 0.75

Verwoesting van Maastricht. Historiesche Tafereelen uit de XVIe Eeuw, door ECREVISSE, 2 deelen *f* 1.40

Richildis. Een Verhaal uit de Geschiedenis van Vlaanderen, in de XI eeuw, door E. COOMANS, 3 deeltjes *f* 1.10

Te Amsterdam bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.